

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**



**МАТЕРІАЛИ  
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ  
Одеського державного екологічного університету  
(10-19 квітня 2024 р.)**

**ОДЕСА  
Одеський державний екологічний університет  
2024**

**Робу А. В. ст. гр. ГЗ-21**

Науковий керівник: Костюкевич Т. К., канд. геогр. наук, ст. викладач  
*Кафедра агрометеорології та агроекології*

## **РОЛЬ ЛІСУ У СТІЙКОМУ РОЗВИТКУ ЕКОСИСТЕМ**

Існує широкий консенсус щодо необхідності екологічно збалансованого відновлення у відповідь на ті екологічні загрози, які пов'язані зі зміною клімату, втратою біорізноманіття та скороченням екосистемних послуг. Ліси відіграють вирішальну роль у регулюванні стану навколишнього середовища в місцевому та глобальному масштабах і, відповідно, у підтримці життя людства та життя на Землі загалом.

Процеси збезлісення і деградації лісів, що продовжуються, посилюють проблеми, пов'язані, наприклад, з виникненням інфекційних захворювань, зі зміною клімату на рівнях від локального до глобального, зі шкодою, завданою стихійними лихами, і з зростаючим дефіцитом води гарної якості.

Є три лісогосподарські стратегії розвитку, які можуть сприяти відновленню економіки та допомогти попутно вирішити низку інших завдань. Цими стратегіями є:

- 1) припинення процесу збезлісення та деградації лісів;
- 2) відновлення деградованих лісів та ландшафтів та більш активне використання дерев у сільському господарстві;
- 3) нарощування масштабів стійкого лісокористування та створення екологічно чистих виробничо-збутових ланцюжків.

Ці три стратегії розвитку не нові, але визнання їх такими є кроком до того, щоб вважати їх сукупністю взаємопов'язаних заходів, що є цілісним підходом до вирішення низки місцевих і глобальних проблем.

Реалізація трьох лісогосподарських стратегій розвитку пов'язані з певними ризиками. Наприклад, зміна клімату може загрожувати здоров'ю та життєздатності як природних лісів, так і лісонасаджень, і важливу роль у пом'якшенні цього ризику гратиме адаптивне управління.

Інший ризик пов'язаний з тим, що ці лісогосподарські стратегії будуть використовуватися для того, щоб за їх допомогою сповільнити здійснення заходів в інших сферах, особливо в контексті зміни клімату. Внесок цих лісогосподарських стратегій (зокрема) у пом'якшення наслідків зміни клімату має піддаватися перевірці та не сприйматися як можливість уникнути необхідності скорочення викидів парникових газів в інших секторах.

Зусилля у збільшенні ролі лісів і дерев, як і раніше, зустрічають на своєму шляху такі перешкоди, як дефіцит інвестицій, екологічно шкідливі субсидії, слабка залученість до прийняття рішень, нормативні бар'єри, особливо для дрібних фермерів, біофізичні ризики, такі як пожежі, навали

шкідників і посухи.

Зусилля щодо реалізації трьох цих стратегій у світі явно активізуються. Наприклад, Десятиліття ООН з відновлення екосистем (2021–2030 роки) підвищує наочність роботи з відновлення лісів, а у таких ініціативах, як Боннський виклик і Нью-Йоркська декларація лісів, ставляться амбітні цілі відновлення.

Зараз, можливо, саме час для сміливих рішень, націлених на масштабування трьох цих стратегій. Проведений у доповіді СОФО 2022 аналіз вказує на те, що для національних та субнаціональних юрисдикцій, а також для міжнародного фінансування та процесів як відправна точка можуть бути прийняті наступні чотири ключові завдання:

1. Використання існуючих та нових коштів, що виділяються на відновлення, для фінансування довгострокових заходів щодо формування стійких економік, включаючи створення "зелених" робочих місць;

2. Розширення прав та можливостей місцевих суб'єктів та створення для них стимулів до того, щоб вони взяли на себе провідну роль у реалізації лісогосподарських стратегій розвитку;

3. Участь у заходах щодо підвищення обізнаності та у діалозі з питань політики сталого лісокористування як засобу одночасного вирішення економічних та екологічних завдань;

4. Досягнення максимальної синергії між трьома лісогосподарськими стратегіями розвитку, що доповнюють один одного, та заходами політики у сільськогосподарській, лісовій, екологічній та інших галузях, та зведення до мінімуму можливих компромісів.

Наприклад, збереження біорізноманіття у природних лісах за рахунок припинення процесу збезлісення забезпечить збереження генетичних ресурсів, а відновлення лісів і ландшафтів та агролісівництво можуть сприяти забезпеченню обліку питань біорізноманіття у сільськогосподарському секторі. Стійке управління природними лісами, створення нових лісових та деревних ресурсів збільшать доступність деревного волокна, що сприятиме розвитку економіки замкнутого циклу.

Існує чіткий взаємозв'язок між розширенням сільськогосподарського виробництва та збезлісення, а реалізація запропонованих лісогосподарських стратегій розвитку спричиняє важливі наслідки для клімату, збереження біорізноманіття та відновлення економіки.

За умови стійкого використання, ліси та дерева можуть одночасно виконувати безліч функцій, які принесуть користь людству та планеті загалом. Такими функціями є збереження біорізноманіття, пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптація до них, підвищення стійкості до зовнішніх факторів, створення "зелених" робочих місць, сприяння зміцненню продовольчої безпеки та покращенню харчування та забезпечення безперервного постачання матеріалів.